

Latweeschu Awises.

No. 42.

Zettortdeend 15. Oktober.

1864.

Sannas sinnaß.

Rehterburga. Muhju Kungs un Keisers ar Keisereeni nobrankuschi us Karlsrubi. Bahdes leelerjoga galwas pilfatu, un tur arri Pruhfchu fehuineene tohs apmellejuse. — Pehzak muhju Keisers sawu Keisereeni pats pawaddijis us Nizza, tur Keisereene sawas wesselibas labbad palikfchoht seemas laika. Nizza (skattees Ciropas lantfabrté) irr pilfats, kas papreefch bijs Italias walsti pee Widdus juh-ras, pee Italias un Sprantschu rohbeschahm, bet taggad peeder pee Sprantschu walsts. Jo kad 1859 gadda Napoleons Sardinias fehninam Wikforam Imanuelam bij palihdjesis Gistreikerus kareä uswarreht, tohs bij fakahwuschi leelas kauschanäs Magentä, kad Gistreikerus dsinnuschi zaur Mailanti un Lombardias semmi un wehl Gistreikerus fakahwuschi tai leelä nilhä kauschanäs pee Solwerinas, pee Wenezias rohbeschahm, un nu Solwerinä faderrejuschi pameeru, pehzak pitnigu meeru derrejuschi Zirkel. — tad Wikfors Imanuelés, masas Sardinias walsts fehninsch, dabbusa wissu Italiu bes ween Rohmu un Wenezias dattu ne dabbusa. Jo Rohma palikka Kattolu basnijas galwai un Biskapam, Pahwestam Rohmä, — un Wenzia palikka Gistreikerim. Kad nu wiss ta bij notaishts un eeriktohts, tad pehzak par to dabbutu palihgu Italias fehninam Napoleonam bij jadohd tas semmes gabbals, kas pee paschas Sprantschu walsts rohbeschahm. Kaut nu gan par to wissa Italia ibihjajs un ir zittas walstis faunojajs un to ne gribbeja wehleht, tad tomehr ta

palikka, jo karru fakohht Napoleons un Wikfors Imanuelés jau ta bij norunnajuschu sawa starpä. Schinni semmes gabbalä nu irr Nizzas pilfats, fenn deenahm jau islaweta un sinnama par ta hdu weetu, tur wissu gaddu lohti lehnigs, filts un wesseligés gaisf, kas ibsti derr tahdeem, kas frigt ar kruhfschu febrgu, jeb flimmi bijuschi, gribb atspirtg un pee spehka kluht. Jo Nizzas seemeta pussé irr leeli warreni kalni ta ka seemeta un zitti auksti wehji nebuht tur ne warr peekluht, bet atkal deenwiddus pussé irr Widdus juhra, kas dohd dsentrumu. Talabhad tahdi wahji un flimmi, kas muhju semmu stipru seemu ne spehj pazeest, seemas laika labpraht eet Nizzas pilfata mahjoht. Lai tur nu Deems stiprina muhju augstas Walsts mahtes, Keisereenes wesselibu. — Par to Awises runna, ka Napoleons no-reefchoht Nizza muhju Keiseru un Keisereeni fweizinaht.

Nihga. Kad Deewamscheht Nihgas rahts-teefas (Wogtei- und Landvogtei-Gericht) allasch til dands lauschu kas teefajajs, ka ne spehj teefas wissu to darbu padarriht, tad Nihgas rahts ar General-Gubernatera apstiprinaschannu eezehluse diwus studeeretus pilfata teefas lungus, kas peonems un teefajs wissas tahdas fuhdsibas, kas naw leelakas nekä 100 rubl. wehrtiba un fo Nihgas Wogtei teefa lihds schim teefajuse. Katram no scheem 2 teefas kungeem, kas 2000 rubl. lohnes dabbu, irr saws notehs jeb fikretchs (kas 600 rubl. lohnes dabbu) un wehl 500 rubl. katram tohp dohti preefsch skrihwareem un teefas wajadsi-bahm. Tad nu buhs Wogtei teefai par palihgu wehl

2 teefas, lai ahtaki warretu ismekleht un nobeigt tee-fajamas leetas. Pilsatam tas ilgaddus maksahs 6 tuhft. 200 rubl.

Rihgä 7tä un Stä Oktoberi steiernammä, Museuma leelä istabä, lahdi 25 Latweeschu draugu beedribas lohzecki no Widsemmes un Kursemmes bija fanah-fusch, un firsnigi isdarbojuschees ar Latw. wallodas un schihs beedribas waijadstibahm. Schihs beedribas lihdsfchinnigais direktoriums, kas wairak nekä 10 gaddus scho beedribu bij waddijis un apgahdajis (fikretehrs 26 gaddus, presidents 13 gaddus, weens direktors 10 ohtrs 3 gaddus) wissi kophä luhdsä, lai schohs attaisch no scheem faween ammateem, jo ilgi deelgan ar to effoht ispublesjuschees. Tad nu beedriba scho luhg-fchanu pallausija un aizinaja jaunu direktoriumu. Par presidentu zebä Jaun-Auzes mahzitaju Bielensteinu, par Kursemmes direktoru Kalnamuischas mahzitaju Rutkowski, par Widsemmes direktoru Slohas mahzitaju Bierbuff — un par fikretehru attal Dr. Buchholz Rihgä. — Skaidrakas sinnaas par schihs beedribas darbeem warbuht us preefschu dabbusim Awises elikt.

Rihgä. Rihgas-Dinaburgas eisenbahne wedduse Septempera mehnesi 20 tuhft. 582 zilwekus un 1 miljonu 93 tuhft. pobdu prezes un eenehmuse Septem-beri 63 tuhft. 499 rubl. No 1ma Janwara 1864 lihds 30tam Septemherim eisenbahne eenehmuse 572 tuhft. 31 rubl. — tas irr 115 tuhft. 763 rublus wairak nekä 1863schä gaddä tate 9 mehneschos.

Kannas gubernementi pee Boneweschas us seemeka puffi krobna meschos daafjuschees 42 dumpineeki, laupitaji un sleytawi. Soldati tohs aplenzjuschi, 5 nofchahwusch, un 25 faherusch, 12 isbehgusch, bet ir scheem dsennahs pallak. Scho 42 starpä bijusch 3 waddont, kas isgahjuschä gaddä dumpineeku barrus bija waddijusch; 2 no scheem fakerti un sawu algu nu dabbus.

Voltawa (slattees Ciropas lantfahrtē paschä deenwiddus Kreewusemmē) fur daudi siltaka semme nekä pee mums, 23schä Septemberi 20 stundas no weetas snidfis ar leelu snigfchanu un ohtrā deenā 4 gradu fallis.

Simbirskä no degguschas 2 leelas un 10 masakas basnizas, 1 seemischku klosteris, 1 tuhft. 113 nammi, 27 krobna un 3 pilsata nammi, ta leela bohdu rinde (basars), ir 30 tuhftofschu balki, kas bija atnahfusch pa Wolgas leeluppi. Skahde effoht lihds 10 millj. rubl. Keisers pawehlejis nelahnigeem tuhda doht 10 tuhft. rubl., tad 20 tuhft., tad 70 tuhft. un wehl 45 tuhft. rubl., tas irr 145 tuhft. rubl. Bes tom wehl tassa dahwanas pa wissu walsti un ir Rihgas Wahzu Awises jau 1192 rubl. un Nehweles Awises

750 rubl. dahwanu falassijuschas. Lai Deews fwehti kristigas dewigas rohlas!

Narwa. Keisers wehlejis, ka ir Narwas pilsats, — kas no wezzu wezzeem laikeem lihds schim bijis tahds pats apbrunnohs stiprs pilsats ka Rihga un Nehwele, — taggad arri warroht sawus wezzus mubrus, fkanstes un walles tapat no-ahrdiht un norakt, ka Rihga darrijuse un ir Nehwele taggad darra. Lai Deews ir Narwai palihds zaur to palikt par til jauku un baggatu pilsatu, fur katram japreezajahs, kas to taggad dabbu redseht. Zil glihti, gudri un smulki wissu Rihgä taggad pahrtaisa jeb no jauna taisa.

Wahzfemme. Nu paldeews Deewam ar meera derribu eet labbi un Awises raksta, ka schinnis deenäs meera kuntrakti warreschoht farakstihht un walstu weeneeki sawus wahrdus appafschrakstihht. Dahni effoht padewusches Wahzfemmeeku padohmam un tohs 9 milionus dahlderu, kas Slehswigai-Olsteinei no Dahnu walsts dabbusjaji, nowehlejuschi norakstihht no teem walsts porradeem, kas Slehswigai-Olsteinei ja-ustem-mahs maksahht. Tilkai kahdas rohbeschu dallas labbad (kahdu juhdsi semmes plattas) wehl ne effoht weenā prahtä, bet ir to gan buhschoht islihdsinahht schinnis deenäs. Pruhshu un Gistreikeru saldari wehl kahdu laiku palikschoht kohrtelos Slehswigai-Olsteinei. —

Gistreikeris, Pruhshis un Wahzu walstu beedriba taggad ja-azinashoht tohs wissugudrakus augsti mahzitus lilkumu sinnatajus, kas lai nu ismekle un falka, fursch effoht tas isthenais tuwakais un rittigais manti-neeks, kam pehz lilkumeem japaleek par Slehswigai-Olsteines waldineeku.

Sprantschu semme. Stahstija, ka pats Keisers Napoleons nahkschoht fweizinahht un pawaddiht Kreewu Keiseru un Keisereeni, lid Winni us Nizzas pilsatu brauzoht braukschoht zaur Sprantschu semmi; bet nu Napoleons pats naw wis nahzis, bet suhtijis sawu wissleelaku generalu un marschallu, kas Winnus fagaidijis pee Sprantschu rohbeschahm un noweddis us Nizzas pilsatu.

Darmstattē Stä Oktoberi pulsten 10 no rihta muhju Keisers un Keisereene ar eisenbahni aisbraufusch no Darmstattes us Nizzu. Ur Deewa palihgu Winni Stä Oktoberä waklara nobraufusch Nizzas pilsatä.

Wihne. Jaunatas sinnaas no Wihnes raksta, ka Stä Oktoberi effoht faweenojusches par to meera derribu starp Dahneem un starp Gistreikereem un Pruh-scheem. Meera kuntrakte effoht norunnata un 10tä Oktoberi wissi rakstischohht sawus wahrdus appafsch to kuntrakti. Saweenojusches arri ta 1 juhdses platta rohbeschu gabbala labbad.

Amerika. Seemelneekem wehl eet labbi. Winnu generalis Grants enaidneeku kaxra-pullus ta uswarrejis, ta taggad warrejis wehrgu-walstneeku galwas pilfatam Rikmondei turrotees, fo nu fahl spaidiht, un us to pussi nu darbojahs ar wissu spehku. Jo ja Grantam isdohtohs Rikmondi panemt, tad wehrgu-walstneekem gan buhtu japadohdahs. Grants eedams us Rikmondi panehmis N. Marketi, 2 juhdses pilfatam tuwali peegahjis, bet te enaidneeki winnu dsinnuschichi atpaffat, un tai kaufchanas 2 Rehgeru regimentes sakauti tappuschichi; bet zitti pulki enaidneekus atkal aisdinnuschichi, un seemelneeki tohs wehl 2 reises aisdinnuschichi, tad schee atgreesuschees schihs weetas atkal gribbejuschi panemt. Tad seemelneeki panemuschichi kahdas apzeetinatas weetas un fkanstes pee Rikmondes, arri pee Peterburgas, kaut gan 2 tuhft. seemelneeki sawangoti tappuschichi. — Generalis Karlis, fo seemelneeku generalis Seridans lahgu lahghim bij salahwis, atkal dabbusis palihgu, no sawas behghchanas atgreeses un Seridana pullus sakahwis pee Brown-Gap un taggad atkal fahl sipri prettim turrotees. Nis Serimana mugguras darbojahs diwi wehrgu-walstneeku generalis, bet schee nupat effoht sakauti tappuschichi. Turprettim seemelneekus effoht uswarrejuschi pee Saltwilles, bet zitta weeta pee James uppes nupat atkal seemelneeki winnejuschi. Ta jau eet kaxra — te weens — tur ohtis kaxra-spehka pulks dabbu wirerohlu. Ja seemas laiks ne aisleeds kaufchanahs, tad tur tais weetas gan dabbus til ne ildeenas kantees un Deewam schehl dauds affinis atkal pluhdih! Kaut schehligais Deewas jelle ahtri dohtu gallu schim breesmigam pohsta kaxram.

Italia taggad wissur darbojahs ar to kuntrakti, fo Napoleons un Wiktors Emanuels Rohmas labbad notaisjuschi. Zitti par to dikti kaunojahs, zitti preezajahs, jo wehl ne sinn skaidri teikt, woi schi kuntrakte effoht Italiai par labbu jeb par kaunu notaisita, woi Italia Rohmu nu warreschoht dabbut jeb ka nu buhs ar Wenezju. Tad nu arri katre gudro un taisfahs, ka sawu labbumu warretu zil sinnadams un spehdams pasargah woi wairoht; jo prohtams, ka 2 gaddu laika, tad Sprantschi no Rohmas buhs isgahjuschi, wais ta ne paliks Italia un Rohma, warubht ir ne Wenezia, ka taggad irr. S—z.

Rihga. Isgahjuscha gadda Augusta mehnesi diwi 12 gaddus wezzi sehni nehma masu laiwinu un gribbeja ar to brant pa Daugawu. Kamehr weens no winneem, Rihgas glahneeka Isteina dehls Ugo, ar aiceem no mallas noht aiceja, tamehr ohtis laiwinu stuhma. Laiwina peldeja gaxe kahdu mallas laiwinu. Scheit stuhmejs arri eelahpa laiwa un wehl ar rohlahm atgruhdahs no mallas laiwas, bet par nelaimi bija par dauds pahrlahrees pahrlaiwas mallu; wiusch ne

warreja fewi faturretees un eekritta uhdeni. Laiwa palizis masais Isteina winnam gan pasneedsa weenu airi, lai nelaimigais pee ta warretu peeturretees, bet fraume rahwa laiwinu arweenu probjam un slihdama is airi ne warreja sakert. Isteins taggad eelehja uhdeni un peldeja pee sawa beedra. Un rittigi winnam arri laimejahs to pee mallas aisswilt. Tai weeta bij uhdens 18 pehdu dsilfch un 20 affis no mallas. Ne ilgi pehz tam puika nahja pee dsihwibas. Kad eekschligu leetu ministerim schi leeta tappa sinnama, schis to sifka augstam Keiseram preekscha, un augstais Keisers atsuhtija schogadd 16ta Juhni jaunajam Isteinam fudraba medalki pee Wladimira bantes neffamu ar to wirskaltu: „Par nelaimiga zilweta glabbschanu.“

Ciropa isaudsinajohit ifgaddus 281 millj. 200 tuhft. mahzinas tabakas, tomehr Ciropas laudim ar to wehl ne peeteel; winni pawissam nosmekhejohit ifgadda 500 millj. mahzinas. Ta zitta wajadfiga tabaka jaeeedd no Amerikas. — Aprehlini nu smehkmanni, zil par wissu tabaku tohp notehrehts, un til preeksch gaisa sildischanas un istabu peekwehpischanas!

J. R.

To 12 mehneschu wahrdi.

Amischu lassitajeem schee 12 mehneschu wahrdi buhs gan itt labbi pasihstami un dohmaju, ka arri prattihis winnus pehz rindas no galwas issaukt. Bet ka schee wahrdi zehluschees, no kahdas wallodas wiani nahfuschichi un fo tee muhsu walloda nosihme, par to daschs ne sinnahs neko pateikt. To gribbu sche ar ihseem wahrdeem issabstibt.

Muhsu 12 mehneschu wahrdi, ka mehse tohs taggad rakstam un lassam, naw itt nebuht Latweeschu wahrdi — ka gan to daschs buhs dohmajis — bet tee irr no Lateineschu wallodas zehluschees. Daschi no scheem nosihme wezzu Reemeru elka deewus, zitti atkal ta nofaukti par peemianu gohdajameem un flaweneem wihreem, kas toreis warrenus darbus wissai Reemeru tantai par labbu pasrahdajuschi un Reemeru no pateizibas flubbinati pehz scho wihru wahrdeem daschus mehneschus nosauza. Wehl zitti mehneschi, ka: September, Oktober, Nowember un Dezember nosihme wezzo Reemeru walloda flaitlu wahrdu, kas muhsu walloda pahrtulkoti buhtu septitais, astotais, dewitais un desmitais. Jo wezzajeem Reemereem bij pirmajis laikos par wesselu gaddu tillai 10 mehneschi. Gads teem ar Merza mehnesi sahlahs un ar Dezemberi (kas irr desmito mehnesi) beidsahs. Tad bija Septemberis septitais, Oktoberis astotais, Nowemberis dewitais un Dezemberis desmitais mehnesis. Wehlaku peellika pee

fcheem 10 mehnefcheem wehl tohs diwus Janwari un Webruari klagt. Jauns gads tad eefahlahs ar Janwara mehnef un nobeidsahs ar Webruari.

1) Janwari (Lateineefchu walloda Januarius). Ta nofauza Neemeri fawu wezza gadda deewu. Schim deewam par gohdu paschu pirmo mehnef arri ta nofauza. Scho elka deewu nobilbeja ar diweem gihnejeem, wezzu un jaunu, ka to wehl taggad uf kalenderes wahlu reds. Wezzais gihmis flattijahs atpakkal uf wezzo pagahjuschu gaddu, jaunais flattijahs uf preefschu, uf nahkofchu gaddu. Muhfu Latweefchu kalenderè irr schis mehnefis par Jauna gadda mehnefi nosaufts, tadeht ka ar pirmo Janwari Jauns gads fahlahs.

2) Webruari (Lat. walloda Februarius). Schis bija — ka jau peeminneju — wezzeem Neemereem pats beidsamais mehnefis gadda. Tad wajadseja teem 2 Neemeru augstafajeem waldineefem (konsuleem) preefsch wiffas tautas faweem elka deeweem grehtu nolubgichanas un schlihtifchianas uppurus uppureht. Februari irr muhsu walloda til dauds ka schlihtifchana, tihri-fchana. Laudis ne gribbeja wezzus grehtus jaunà gadda lihds nemt, tadeht tee wezza gadda beidsama mehnefi tihrijahs, fawus deewus luhgdami un teem uppurus atnehdami. Muhfu kalenderè irr schis mehnefis par Swetfchu mehnefi nosaufts, tadeht ka ohtrà Webruari irr Swetfchu deenà, kas Rattoku fizzi-geem jo leela fwehtdeena, jo tee tad basniza ar dauds fwezzehm fauht un tahs tur no mahzitaja leef afwehtiht.

3) Merzis (Martius) bija wezzeem Neemereem no eefahluma — kad gaddam bij tillai desmit mehnefchu — gadda pats pirmais mehnefis. Scho tee fawam farra deewam Mars par gohdu ta nofauza, ne tadeht ka tee buhtu til dauds farrojuschi un scho deewelli paligà luhgufchi, bet tadeht, ka schis farra deews arri teem diweem brakteem — Romulum un Remum — par tehnu effoht bijis. Un fchee diwi brachti irr bijufchi Rohmas pilkata zehleji un dibbinataji. Muhfu kalenderè irr Merzis par Pawaffara mehnefi nosaufts, jo desmità Merzi, kad deena un nakts weenà garrumà — pawaffaris fahlahs.

4) Aprili (Aprilis) zehlees no Lateineefchu wahrda aperire, kas irr atwehrt. Jo schinni mehnefi fafalluse femme atluht, sehja fahf falloht un arri daschas pulkites jauki seed. Mchs swinnam daschu gaddu schinni mehnefi Leeldeenas fwehtlus par peeminnefchana, ka muhsu Pestitajs irr augfcham zehlees. Muhfu kalenderè irr schis mehnefis par Sullu mehnefi nosaufts, tadeht ka no kohkeem schinni mehnefi fulla fell.

5) Mai (Majis) tappa Merfura deewa mahtei Majai par gohdu ta nosaufts. Schis irr ihstenaig preeka mehnefis. Wiffa dabba gehrbjabs fawà glihtumà. Kohkeem lappas plauft un tee kohfchi seed, lauti un ptawas ar pulkehmu gresnojahs, putnini mefchòs jauki dseed. Tadeht dseefmineeki jau no wezzu wezzeem laiteem Maija mehnefi kohfchi jo kohfchi ap-dseedajufchi. Schis mehnefis irr muhsu kalenderè par Lappu mehnefi nosaufts.

6) Juhni (Junius). Scho mehnefi nofauza pehz pirma Neemeru waldineeka (konsula) Luzius Junius Brutus wahrda, kas peezi fimts gaddus preefsch Kristus peedfimfchanas waldija. Schis mehnefis irr muhsu kalenderè par Waffaras mehnefi nosaufts, jo desmità Juhni ar wisgarrako deenu waffara eefahlahs.

7) Juhlis (Julius). Scho mehnefi ta nofauza wezze Neemeri fawam waldineefam Julium Cesaram par gohdu. Jo schis bija kas wihrs, kas pawiffam fajukluschu kalenderi 54tã gadda preefsch Kristus peedfimfchanas likka pahrtaiht. Bij jau palikluschi ihstenaig faules gaddam 67 deenas pakkatã. Preefsch tam scho mehnefi par Kwintili (kas irr peehto mehnefi) fauza. Muhfu kalenderè irr winsch par Scena mehnefi nosaufts.

8) Augusts (Augustus). Scho mehnefi fauza wezze Neemeri par Sektilis (kas irr sefto mehnefi). — Pehjal nofauza Neemeru augsta teefa (senats) scho mehnefi pehz pirma Neemeru keisera Augusta wahrda. Schi keisera laikã muhsu Rungs un Pestitajs peedfimms, ka to mehš Lubfafa ewangeliumà, ohtrà nodakkã lassam. Juhla mehnefim bij 31 deena, lai nu arri schim mehnefim tilpat dauds buhtu, tad pee tahm 30 deenahm weenu peolikka klagt, to Webruara mehnefim atnehma, kam toreis bija praftòs gaddòs 29 deenas un schaltgaddòs 30. No tam tad faprohtams, kamdeht 2 mehnefcheem no weenas weetas irr 31 deenas. Muhfu kalenderè irr winsch par Labbiba mehnefi nosaufts.

9) Septemberis irr no Lateineefchu wahrda „septem“ zehlees un nofihme muhsu walloda feptito mehnefi. Kad nu wezzu Neemeru gaddam bij tillai 10 mehnefchi, tad Septemberis bij arri feptitais mehnefis. — Taggad schis wahròs gan ne buhtu wairs riktigs, jo Septemberis naw mums wairs feptitais bet dewitais mehnefis. Bet pee ta pirma wahrda effam wehl palikluschi. Schis mehnefis irr muhsu kalenderè par Ruddens mehnefi nosaufts, jo ar desmito Septemeri, kad deena un nakts weenà garrumà, ruddens fahlahs.

10) Oktobers irr no Lateineefchu wahrda „octo“, kas irr astori, zehlees. Kad Neemeru gads ar Merza mehnefi fahlahs, tad schis bija astotais meh-

nefs, bet mums winsch taggad desmitais. Muhfu kalenderē irr winsch par Lectus mehnesi nosaukts.

11) Novemberis irr zehlees no Lateineeschu wahrda „novem“ un nošhne muhfu walkoda dewito mehnesi. Kad gaddu no Merza mehnescha rehfinaja, tad arri schis bija tas dewitais. Muhfu kalenderē irr winsch par Salus mehnesi nosaukts.

12) Dezemberis no Lateineeschu wahrda „decem“ zehlees. Dezemberis bij no Merza mehnescha flaitohit tas desmitais, mums taggad tas diwadesmitais un pehdigais. Muhfu kalenderē irr winsch par Seemas mehnesi nosaukts, jo ar desmito Dezemberi, kad wifsihfaka deena un wifsgarraka nafts, seema sablaks. 25ta un 26ta Dezemberi mehš swinnam Seemas swetklus par peeminnu, ka muhfu Kungs Jesus Kristus irr peedšimmis.

Zella sinnas no Kaukasias.

(Skattees Nr. 41.)

No Kasanes raddahs us Wolgu wehl jo mudriba, bet arri aultsums peenehmahs; lecluppes krašta eelcijās redseju wehl seemas sneegu, kas taggad Meija mehn. gallā wehl ne bij iskuffis. Baijadseja atkal sawas seemas drehbes isneent un tannis eetihteēs, apwillu arriđsan kaschola sabhalus, tapat ka pahr Kaukasias sneega kalneem braukdams. Preeksch pufsohtrahm nedelahn biju jau Donsku kasakos — Jaun-Tscherkaska-appe magajees, til silts tur jau bij, bet schē es gan buhtu par tahdu peldeschanu tohti tonzinajis! — Satikamees — un es pirmoreis redseju — kuggi, ko sirgi us preekschu dseun tahdā wihšē: Kugga wirsū irr stahwohts welbohms, ap kurru weens tauwas gals apzeetinahts, tā ka ta tauwa ap to welbohmu tinnahs, tad schis welbohms tohp apkahrt gresss. Tauwas ohtrais gals irr pee enkura un enkurs tohp ar laimu woi nu wersti jeb pufswersti, ka ta uppe, prett straumi us preekschu wests un uppe ismests. Nu fujuhds sirgus — lihds 40 us reis, — kas welbohmu apgreesch. Tahdā wihšē tauwa ap welbohmu us augschu tihdamahs kuggi wehl prett straumi enkuram flahit. Kad lihds tai weetai nokluhst, kur enkurs eemests, tad scho isjell un wedd atkal us preekschu, tapat darridami ka pimit. Nahmi gan eet; tomehr deenā 17 westes noperrahs; 3 lihds 4 barfas kuggim peesetas ar 4 lihds 500 birkawahm prezes. No Saratowas lihds Ribinsku — 170 juhdses — 80 deenās weegli nobrauz, bet gaddā arri tikkai weenu weenigu reisi brauz. Tohs wajadfigus sirgus nopchrlahs lehti Drenburgas gubernementi no Kirgischeem un Baschkeereem un tad Ribinstā nobraufsch,

tohs par labbaku malku pahrdohd; jo us mahjahm ar straumi un sehgelehm bes sirgeem warr nokluht. Tahds sirgu wellams kuggis malka ar wifsu 15 lihds 24 tuhst. rubutu f. Us leclu kuggi 80 sirgu un 60 zilweku wirsū, no lam arweenu pufse pamischu (pahr mainidamees) pee darba. Arri tahdas schis paschas mohdes kuggus sauzamus Kabestanus redseju, kas ne wis ar sirgu, bet ar garrainu spēhlu (dampi) to tauwu ustinn un kuggi pee enkura peewell. Enkuri wedd mas damperis (kuggis). Kabestan-dampkuggis eet 7 lihds 10 juhdses deenā; bet arri fadedsina 35 affis malkas deenā. „Nk tu mannu deenju!“ ta laitam isfauks daschs lassitajs, „kur tad to malku warr fanemt?“ — Atbildu: Malkas jau gan bes sinnas useet. Tee leelee dampkuggi, kurrōs mehš brauzam, fakurrinaja arri weffelū affi weenā stundā; masaki dampkuggi sinnams masak tehra; bet tee wifseleelakee wehl ar affi ne peeteet. Lai nu gan eeksch tahm gubern. ap Wolgu taggad wehl meschu ne trubst — tur ohfoli, ohfchi, alkfchni, leepas, wih-toli, behres un egles aug un malkā zirsti, pee upmalles tohp pahrdohiti — bet — ir alkū issmell! Kohks til drihs ne pa-aug, ka drihs to fadedsina, un zil tur (us Wolgu ween) ar gandrihs trihs finteem tahdu malkas tehradamu kuggu weenā gaddā ne isphst! Pateesi ja sawads atspaidš schinni leetā ne buhtu — es pee alminu ohglehm dohmaju — tad gan us preekschdeenahm dampkuggu kungeem bukki ap firidi badditohs. Bet nu no Donsku kasakeem pahr Zarizinas jauno eisenbahni peeweddihs weegli un ahtri us Wolgu almina ohgles. Peezas juhdses no Dones uppes Gruschewkā irr ta dikkaka alminu ohgtu dohbe, ta irr 50 affu dikkā. Kad nu no ohgtu dohbehm lihds Dones uppei un no Kalatschas lihds Zarizinet — prohti: no Dones lihds Wolgas uppei — eisenbahne eet, tad gan schi derriga prezze, almina ohgles, Wolgas dampkuggeem buhs pee-ectamas, — lihds warrbuht kur tunak tahdu weetu usees, kur almina ohgles atrohdahs. Schim brihscham pee Wolgas leela pelwa ar malku. Pee upmalles rindu rindehm 7 pehdu affes nokrauta malka redsama; pagalles ir weenu arschini (2 pehdas 4 zellu) garraas. Egles malka malka pufstrescha rubuta un ohsola, ohfcha un zitta 3 rubf. affē. Tiklihds tahds dampkuggis pee mallas peebrauz, malku greibbedams, tad laudis — ir feewas un behrni — safkreen pee malkas neschanas. Par 10 affim dabbu 3 rubf. usneschanas malkas. Kamehr malku eekrauj kuggi, passascheeri eet pee mallas un sapehr-lahs daschadas ohgas, peenu, melones, kawiaru, arbuschus, gurkus, wahritas jeb schahwetās siriw; par 9 lihds 10 kapeikeem nabbaga zilwels warr labbi pa-ehst. Puhru maifes lads klais ar pahr sweesta

fchlehm maffa 8 kap. un ja wehl lahdu fwi pee-
tohsch flacht, kad brohfasts noturrechts!

Bet atfahffim atfal tai weeta, fur paliffam, prohti:
Kasanies augschpuffe fawadas mohdes fuggus redseju.
Des teem jau minnateem wehl „bugfir-dampfluggeem“
fatiffam ir tahdus, kas zittus prezzes fuggus bes
dampa brauzamus — beswehja laika, peeseetus pallat
well. — Wehl japeeminn tahs barkas, kas no fugeem,
kurri us frastmallas eedami barku pee tauwas us preel-
fchu well. Tauwas weens gals irr pee barkas peeseets
un tauwas ohtra galla irr, ta falkoft, garsch swen-
gels, kurrâ ilkses eekaltas; tannis ilkses firgi eeksch
Kreewu rihkeem ar lohku aissuhgti, barku well. Masas
barkas arri zilweli firgu weeta well. Sehgeku fuggi
fimmams us Wolgas uppi arri ne truhft. Tahda wihse
gan warr noprast, zil dauds zilwekeem wiffa zerriba un
pelna weenigi no Wolgas uppes gaidama. Bet fuggi-
neekem arri fawads gruhthums us Wolgu brauzoht;
leeluppe naw wiffur deefgan dilla, jebfchu Wolgas
fuggi tillai 4—5 pehdu dillumu pagebr. Uppes
grunts tur naw zeets; leela fraume fadsen smilti us
weenu weetu un ta rohdaht fellumi (ifgaddus Wolgas
dillums zaur zaurim tohp pahrmehrohts). Sewifchi
leels pluhdus, kad uhdens pahrsleepjahs pahr frasteem,
leels gruhthums fuggineekem; jo tee tad ne spehji
fimmams fellumus aplenk un usfreij allasch us frastu
jeb kalwu, kas maffeniht appluddinata, naw issin-
nama. 80 werstes Nischni-Nowgorodes leijas dalka
brauzam Niskowas zeemam garram, no kurras weetas
gadda 700 fuggu un laiwes ar labbibu tohp iswestas.
Niskowas meestam prettim us uppes kreifo frastu irr
Makarejewas flohsteris, fo fw. Makaris preelch 500
gaddeem dibbinajis, paganus un Tatarus pee kristigas
tizzibas peewesdams. No Kasanies lihds Nischni-
Nowgorodei irr patihkams apgabbals; jo us Wolgas
brauzoht tur pilfati, meessi, meschi un dahssi redsami.
Tai 22tra Maisi fasnedsam, 6 deenas pahr Wolgas
straumi branfusch, fawa uhdens zetta gallu —
Nischni-Nowgorodi.

(Al preelchun beigums.)

Schdini issalkuschus.

Schi gaddu fimtena eesahlumâ dshwoja Mellens-
burgâ kahda muishâ gohdigs rentineeks. Schis reis
apmelleja fawu schwahgeri, kas zittâ zeemâ dshwoja,
un pee winna pahrgulleja nakti. Kad fchee abbi
namna durwu preelchâ nosehdusches daschadi run-
naja, gabja winneem garram nabbaga meitina, kas
pawiffam noplihsuschas drehbis bij gehrbusees. Renti-
neeks fcho nabbaditi eeraudfijis us fawu schwahgeri
teiza: „Reds, ta tas nabbaga behrns isslattahs;

winnas mahte gan tohti flinka seewa!“ Schwahgeris
us tam atteiza: „Al, tam nabbaga behrnam naw ne
tohwa ne mahtes, neds zitta schehliga zilwela, kas par
to apschehlojahs! Preelch nezil ilga laika winnas
wezzafi nomirufchi un taggad winna ar wehl diwahm
mahfahm maldahs la pasudduschas. Kad winnas issal-
kuschas, tad nosehschahs schehligu fouschu durwu preel-
châ un to maies kumofu, fo tahm pasneeds, tahs
fanemm ar pateizibu; bet ubbagoht ne eet wis, jo to
fchihz nabbadites tur par leelu launu.“

Schee wahrdi rentineekam kehrahs pee firds. „Deems
naw wis wehlejis“ — ta winsch fazzija — „fa nab-
baga newainigeem behrnineem ta lauj pohsta eet. Woi
finni, schwahger, es fchohs behrninus nemschu pee
sewin.“

Schwahgers un winna seewa tahdu nodohmu grib-
beja winnam isgaisnakt un peeminneja, fa tatschu
pascham effoht pamihlia un fa gruhthi deefgan effoht
tahdas apnemschanas peepildifchanu isdarriht, un wehl
teiza — seewas prahtam arri pee tam wajagohht buht.
Bet fchis ihsti kristigs deewabihfjigs wihrs to no firds
dohmaja isdarriht un tadehl us tahdu wallodu nebuht
ne klauffjahs.

Nahfoshu nakti winsch pawiffam mas gulleja, bet
gudroja fawu labbu nodohmu isdarriht. Nihâ agri
lilla to wezzako no fcheem trihs bahrineem pee sewin
atsfalt. Bija smukka, 12 gaddus wezza meitina.
Rentineeks fcho usrunnaja: „Es dsirdu, tawi wezzafi
effoht mirufchi, un no tawa flitta apgehrba redsu,
fa tewin gruhthi flahjahs. Woi tew naw raddi, kas
par tewin un tawahm mahfahm warr gahdaht?“

„Raddi?“ atteiza meitina. — „raddi munns gan
irr; bet mehse effam tik tohti nabbagi, fa winni muhs
tahs leelas nabbadsibas dehl nebuht ne pasihft.“ —
Schee wahrdi tam gohda wihram la nasis eeduhrahs
firdi. „Woi tu man nahktu lihds un woi gribbi buht
manna meita?“ prassija winsch laipnigi. — „Al,
labpraht!“ atteiza tas nabbaga behrns un ar affaru
pilnahm azzim fcho uslubloja. — „Labi, tad tu buhfi
mans mihlais behrns; bet taggad es fchurp atnahzis
jahfchus un tadehl tillai tawu mahfu warru lihds
nemt, kurre es wallar redseju. Wedd to tuhda
fchurp. Tewi un tawu brahli es nahfoshâ reise aif-
weddischu.“

Meitina preela pilna aigabja un pehz masu brihdi
atwedda fawu jaunako mahfu, kas toreis bij tschetri
gaddus wezza. Schis laipnigs wihrs finnaja itt meegli
behna mihlestibu peelabbinakt, fa tas preezigs ar
winnu aissahja. Kad rentineeks mahjas pahrnahja,
seewa winnam usprassija: „Wihria, lam peedert tas
behrns, fo tu pahrweddis?“ — „Das irr taws behrns,
mihla seewin!“ atteiza wihrs. — „Al ne johfo, falli

taisnibu!" eesauzahs wiinna seewa. — Nu winsch tai istabstija, kà bija notizis; un stahstohr tas bahrinu behens winnam apfampa ap laklu raudadams, jo gan dohmaja, ka atkal sawu tehnu pasaudeschoht. Bet fchi seewa bija tikpat gohdiga un deewabihjiga kà winnas wihrs; tadeht to behrinu fachehruse raudohr pee sawahm kruhtim speeda un to meerinadama fazzija: „Ne raudi, wianna meitin, es buhschu tawa mahte!“ — „Bet woi simi, seewin.“ fazzija winnas wihrs, „wehl irr diwi behrni, schihs meitinas brahlis un mahsa, kas tahdas pat behdas zeesch kà fchi.“ — „Nu tad ar Deewa palihgu, ja tu ween grippi, wedd tohs ari schurp. Gan schehligs Deews pahritiku gahdahs!“

Wunsch pats arri tà bij dohmajis, tadeht wehl reisi ne liffahs flubbinates. Ohtà rihà agri winsch aishjehsa sirgu un bij laika pee sawa schwahgera. Bet fchi zeema muishaslungis bij pawissam zittadi nodohmajis; tadeht lilla rentineekam pee fewim aishnahlt, fcho isbahris, ka jaunako meitenu bes wiinna wehleschanas aishweddis, teiza: „Scho behrnu tehws man bij waitak nekà 50 dahlderus parradà, tadeht par to parradu atlihdshinaschanu es schohs behrnus grippu paturreht par dsimteen.“

„Ne, to jums ne wehleschu, zeen, lungs!“ atteiza rentineeks; „ja to 50 dahlderu deht tohs behrnus gribbeet paturreht, tad tuhda braulfschu us mahjahm un to naudu atneffischi.“ Un pateesi greesahs us mahjahm, naudu panehmis atkal atbrauza un parradu aismalfajis tohs behrninus aishwedda prohjam.

Kad pehdejòs gaddòs pehz winnas behrneem apwajzahs, tad winsch preezigà prahtà atbildeja: „Man irr desmit behrnu, no scheem septini irr muhsu un trihs es esmu pirzis.“

Tohs trihs bahrinus winsch kohpà ar saweem behrneem usaudshinaja un nekad ne noscheloja, ka to swehfigu Deewam patihlamu darbu bij usuehnees. Schee ar Deewa palihgu usanga gohdam un palikka sawam maises tehnam pateizigi wiffa muhschà.

—s—n.

Rehninsch Wihlips II. ar ammatneeku fadraudsejahs.

Wihlips II. no Spanias, kam ne tahlu no sawa Madrides galwas pilfata wairak lustes pillis bija, aishgahja kahdà deenà, prahtà apgehrbà zeredams, us weenu no tahm itt klahlakahm pillim. Gegahjis pilli, winsch atstahja durwis wakkam. Tanni paschà brihdi kahds gohdigs ammata wihrs gaxram eedams gaxr to pilli, flattijahs pa durwim eelschà un ne warreja deesgan isbrihnotees par tahm lepnahm istabahm un dahrgahm bildehm. Wunsch eegahja eelschà un turreja

Rehninu Wihlippu par kahdu pils usraugu un tam labdeenas dewis to luhdsà, winnam tahs bildehs istabstiht. Wihlips nemas ne atrahwahs, bet winnam ar laipnigu prahtu par tahm bildehm stahstija, to tahs rahdoht. Kad nu abbi zaur tahm istabahm bija istaigajuschì, tad ammatneeks Wihlipu lehra pee rohkas un teiza: „Es jums sifsnigi pateizohs, mihlais draugs! Mans wahrds irr Mikkelis Bumber. Es dshwoju Mahrtina eslà. Kad jubs kahdu reis us to puffi essat, tad eenahzeet pee mannim eelschà labbu glahsi wihsa nodsertees.“ Rehninsch us tam atbildeja: „Mans wahrds irr Wihlips II. Es dshwoju wiffuwaitak Madridè lehnina pilli. Kad jubs manni tur apmekleeset, tad jubs sliktaku glahsi wihsa pee mannim ne warreeset dsert, nekà es pee jums warretu dsert.“ —

—i—

Smeekli.

Kurpsu puzzetajs dsinna sawu ammata puifi prohjam. Kad sehns manija, ka wiffa luhgschana par welti, tad spihstedams fazzija: „Woi wairis ne esmu juhfu deenestà?“ — „Ne! ne! ne!“ lungs atbrehza. „Rabbi mans draugs kurpsu puzzetajs, schè wehrdinsch, nopuzzejeet mannas kurpes!“ — Tad ta beskauna!

—J. R.

„Nu kapehz tu tà steidsees Anne?“ jautaja wezza Katscha. — „Nih tu waktaru es grippu rauschus zept, bet man lihds tam laitam wajag wairak nekà rybuli fudr. fanabbagoht, par to miltus pirktees; tadeht steidsohs!“ atbildeja wezza Anne. —

—C. F. S.

Wissjaunakas sinnas.

Muhsu Keisers un Keisereene Stà Oktoberi waktara atbraufschl Nizzas pilfata. Awises stahsta, ka 12tà Oktoberi Keisers Napoleons aishbraulfschoht us Nizzas pilfatu Winnus apfweizinaht. —

Wihne wehl naw meera kuntrakti appalschrahtstijuschì, jo gaddijuschoes wehl kahdas masas leetas un starpibas, kas papreeksch ja-istlihdshina. Igi ar to ne huhz jadarhojahs.

Napoleons sahjis us biffeti atlaist leelu pulku saldatu. Ir Gistreikeru Keisers un arri Italias Rehninsch tà grihb darriht, un ka pee mums jau irr pahrnahjis leels pulks biffetneeku un wehl nahk, to paschi jau sinneet ar preeku fanendami sawus raddus un draugus no karra pahrnahlfuschus. Salka, ka wiffas walfis masaku karra-spehku nu grihbhoht turreht. Tas rahda, ka ne karru bet meeru grihb redseht. —

—s—

S l u d d i n a s c h a n a s.

Ceſch Krohna-Wirzawas Kaiſerlich mahjahn irr atradducees tai 12ta Septemeri weena gohws, ar galſchi bruhnu ſpatwu, ar weenu baltu ſtribpi uſ mugguras un libti auguſchu labbas puffes raggu. — Kad un libts ſchim to, kam ta gohws peeder, ne warreja uſmekleht, tad teel zaur ſcho no Krohna-Wirzawas pagasta teeſas tas iſfluddinabts, ar to peeminneſchannu, ka to minnetu gohwi tas, kam winna ritligi peeder, pehz aiſmalſaſchannas tabs iſfluddinachannas un barribas-naudas, 14 deenu ſtarpä, tas irr libts **Oktobera mehneſt f. g.** pee ſchibs pagasta teeſas warr pretti nemt, jo zittadi pehz pagabjuſcha laika ar to gohwi ta notiz, ka likkani rahda. 1

Krohna-Wirzawas pagasta teeſa, 24. Septemb. 1864.
(Nr. 1386.) Peefehdetajs: J. Raſum.
(S. W.) Teeſas ſtrehweris: Weinberg.

Krohna Wirzawä weena lohpu kohpeja, — wiſſunaital tahda, tas irr atraitne bes bebruceem jeb prah-tiga meita, — ar labbajm attestatehm, warr weetu dab-buht. 2

Libts 200 wiſſunlabbaſu fortu ahbelu jeb zittu auglu kohpu preeſch dahreem, ka arri yuſku fru hmuſ (Zierſträncher) ceſch ſeelahm un mahajm dalkahm lehti pahrdohd **Alſputte** ſkunſtes un andeles dahreemeſ. 1

Friedrich Hennigs un beedris.

Meſtu Bortugiuſchu needru preeſch wehweru kemmeſhm warr dabbuht Nihgä prettim kannepu ambartehm jainä Nr. 14 Jelgawas Ubriga. 2

Arrendators tohy meſlehts preeſch **Bitaižies (Bitancies)** muſſſchä, 27 werſtes no Janiſſcheem un 2 werſtes no pilkattina ſiguma. Pee tabs muſſſchä peeder 50 deſſe-tines aramas ſemmes, meſcha, labbas plawas un wiſſas zittas wajadſibas. Klabatſas ſinnas warr dabbuht kamt muſſſchä pee dſimtslunga. 2

Wiſſas Anilina pehrwes, ka arri ſataſitu loſcheniſki preeſch pehrweſchannas warr lehti pirkt ceſch apteekeſ prett Latweeſchu baſužai Jelgawä.

Wiſſadus ſeenas un labbatas pulkſtenus par lehtaku tirgu warr dabbuht **Jehkabiſtatté** pee pulkſtentaiſitaja **G. Adeloff.** 3

Bihrimuiſſchä (Kolgen) Krimuldes baſužas deantſe un Nihgas kreſte, taps tee muſſſchäſ-tihrami uſ renti idohiti. Klabatſas ſinnas warr pee Bihrimuiſſchäſ waldiſchannas dabbuht. 2

Ilulſtes apriaki, appaſch **Wittencim-Suffe-jas muſſſchäſ,** labbas 20 mahjas un 3 lohpu muſſſchäſ no Jurgeem 1865 uſ 12 gaddcem tohy uſ renti idohitas, deht ko warr peeteiſtees minnetä muſſſchä un tur pee pagasta teeſas wiſſu kuitaktes buhſchannu warr dabbuht ſinnabt. 3

No **Affermuſſchäſ** waldiſchannas, Ilulſtes apriaki, tohy zaur ſcho ſinnams daribts, ka ſepat mahjaſ pahrdohdamas, un ka par tahm ta kapitala nomalſaſchana ne uſ weenu, bet uſ wairal gaddcem irr aprehkinate. Prijeji lai peeteižahs ihſä laika pee **Affermuſſchäſ** wal-diſchannas. 3

Affermuſſchä, tai 28ta Septemeri 1864.

Wiſſeem pilſehtas un ſemju cedſchwoſajeem zaur ſcheem rakſteem dæru ſunamu, ka es to **apteekei,** tas leelä ſmilſchu eelä, Nihgä atrohdaſ, un ko **Reumanna** kungs 41 gaddus turrejis, eſmu nopirzis un apfohlu uſ ſawu gohda wabrdu, ka es tāpat ka mans preeſſchagahjeſ, pehz ſawas labbatas ſirds apſinnachannas, wiſſu ſawu kundu wajadſibas iſdarrſchu un tadeht tuhdu, lai ſattis ſawas wajadſibas mannu apteekei apmekle un drohſchi tizi, ka wiſſu pareiſt dabbuht. Bes zittahm ap-teekei prezehm pee mannim wiſſadi mineral-uhdeni un itt ihpaſchi wiſſadadas pehrwu ſahles, ko lauzineeki labpraht pehr. 2

A. Ode.

Labbu ſkaidru meddu, tas arri preeſch biſchu kohleem bruhkejamſ, warr dabbuht Jelgawä, Kattoku eelä pee **G. A. Schmemann.** 2

Wolgantes muſſſchä 12 werſtes no Jelgawas, tohy ſemneeku mahjas pahrdohitas, ka ar muſſſchäſ lauki ar weenu puſſmuſſchu uſ renti idohiti. Skaidrakas ſinnas iſdohd muſſſchäſ waldiſchana turpat. 3

Labbibas un prezzu tirguſ Nihgä tai 10. Oktoberi un Keepajä tai 10. Oktoberi 1864 gaddä.

Maſſaja par:	Nihgä.		Keepajä.		Maſſaja par:	Nihgä.		Keepajä	
	R.	S.	R.	S.		R.	S.	R.	S.
1/2 ſchelw. (1 puhru) rudſu	1	80	1	70	1/2 puddu (20 mahjez.) dſeſes	1	—	1	10
1/2 " (1 ") hweeſchu	3	—	3	—	1/2 " (20 ") tabaku	1	25	1	50
1/2 " (1 ") meeſchu	1	50	1	50	1/2 " (20 ") ſchiktu appianu	—	—	—	—
1/2 " (1 ") auſu	1	15	1	—	1/2 " (20 ") ſchab. zuhnu gaſſ.	—	—	—	—
1/2 " (1 ") ſirnu	2	25	—	—	1/2 " (20 ") krohna ſinnu	2	70	2	—
1/2 " (1 ") rupju rudſu nilt.	1	80	1	70	1/2 " (20 ") brakka ſinnu	1	—	1	20
1/2 " (1 ") bihdelet.	2	75	2	80	1 muzzu ſinnu ſehlu	10	—	14	—
1/2 " (1 ") hweeſchu nil.	3	50	3	25	1 " ſilku	10 1/2	—	11	—
1/2 " (1 ") weeſchu putrain.	2	50	2	70	10 puddu ſarlanas ſahls	6	—	7	—
10 puddu (1 birawan) ſeena.	4	50	3	—	10 " baltaſ rupjas ſahls	6	—	6	—
1/2 " (20 mahjez.) hweeſta	4	50	4	50	10 " " ſmaltaſ	5	50	6	—

Nihgä amabluſchi 1774 kuggi, auſgabjuſchi 1597 kuggi. — Keepajä amabluſchi 184 kuggi, auſgabjuſchi 182 kuggi.

Verantwortlicher Redakteur: Paſtor R. Schulz.